IMPORTANȚA ȘTIINȚEI CREIERULUI ÎN PRACTICILE EDUCAȚIONALE

THE IMPORTANCE OF BRAIN SCIENCE IN EDUCATIONAL PRACTICES

Eugenia BOGATU, ORCID: 0000-0002-4448-0558
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 159.95:611.81:37

e-mail: eugenia.bogatu@usm.md

Este necesar ca știința creierului să fie introdusă în practicile educaționale curente. Lucrul acesta ar fi mai mult decât bine-venit, pentru că informația corectă și obiectivă despre cum funcționează creierul uman ar face ca orice practică educațională să fie cât mai corectă și conectată cu adevărat la tot ceea ce ține de perspectiva dezvoltării ființei umane în evoluția ei firească. Este necesar să avem grijă de ceea ce numim igiena cerebrală, care este dependentă direct de arhitectura creierului uman. La rândul său, creierul modelează și este modelat de minte. Starea de bine este influențată în modul cel mai direct de funcționarea creierului uman. Observarea minții umane este mai mult decât necesară în practicile de educație. Analizând creierul ca un sistem integru, putem înțelege la justa valoare orice fenomen care se întâmplă în dinamica funcționării lui, inclusiv orice stare a minții umane care este generată de funcțiile creierului. „Prin percepții și mișcări repetate, creierul își formează un model al lumii din afara creierului" [1, p.239]. Relația noastră cu propria minte, cu propriul sine și, nu în ultimul rând, cu ceilalți oameni se datorează faptului cum ne putem observa propria minte și gestiona adecvat emoțiile care se declanșează ca efect al interacțiunii creierului uman cu factorii din exterior. Perspectiva de abordare care vine din domeniul filosofiei minții este mai mult decât bine-venită în acest cadru de abordare a problematicii care ține atât de domeniul metafizic al minții umane, cât și de unul pragmatic, în care o contribuție aparte au informațiile veridice despre creierul uman. Tot ceea ce ține de aspectul metafizic al ființei umane – sentimente, speranțe și visuri, frici și povești după al căror scenariu ei își trăiesc viața, sunt la fel de importante ca orice alt aspect fiziologic al corpului uman. Numai că, de cele mai multe ori, aceste aspecte metafizice sunt neglijate, respectiv nu sunt luate în considerare în practicile educaționale. Acest fapt denotă precaritatea contextului educațional, respectiv a practicilor educaționale în spațiul post-sovietic, unde tot ce a ținut de știința creierului uman nu a fost permis de cercetat, nemaivorbind de luat în considerare.

Întotdeauna când vorbim de o natură obiectivă a creierului uman, trebuie să avem în vedere că există și o natură subiectivă a minții umane. Putem considera mintea umană ca un proces relațional și integrat, care reglează într-un mod firesc fluxurile de energie și informație. Această reglare este una necesară, fără de care nu ne putem imagina buna funcționare a tuturor aspectelor care vizează atât latura obiectivă, cât și cea subiectivă a

minții umane. Aspectul relațional este unul foarte important pentru că asigură continuitatea la nivelul întregului sistem de funcționare a ființei umane. Orice acțiune umană vizează un efort pe care trebuie să-l facă ființa umană, implicit din partea gândirii. Deci, gândurile reprezintă o energie, presupun un efort, o dialectică a procesului de gândire. Este foarte greu de reprezentat ființa umană în afara gândirii. Gândirea unui gând este mai mult decât esențială și foarte importantă din acest punct de vedere. Folosim energia neuronală când gândim, vorbim, ascultăm sau când facem orice gen de acțiune. Fără această energie neuronală este imposibil ca să reușim să facem ceva. De calitatea acestei energii neuronale este responsabilă întreaga activitate umană. Este mai mult decât important ca să ne educăm mintea, în așa fel încât să gândim pozitiv, constructiv și în beneficiul nostru, nu în detrimentul nostru. Funcția de reglare a minții creează noi tipare ale fluxului de energie și informație, pe care apoi continuăm să le observăm și să le modificăm pe parcursul întregii vieți. Acest proces este esența experienței subiective vieții umane. Subiectivitatea și individualitatea ființei umane este alcătuită din acest univers al stărilor mentale care sunt generate de fluxul gândurilor, care, la rândul lor, sunt un rezultat al funcțiilor creierului uman.

Experiența subiectivă a vieții umane este esențială pentru împlinirea noastră ca individualități subiective cu o personalitate bine conturată. Acest lucru favorizează crearea individualităților care poartă marca a ceea ce este singular, unic și irepetabil în această lume din perspectiva felului de a fi la nivelul vieții subiective, adică a reprezentărilor despre această lume, a acțiunilor subiective. Mintea are capacitatea de a observa fluxul de informație și energie, iar apoi își modelează trăsăturile, tiparele comportamentale și direcția de acțiune. Fiecare ființă umană are o minte unică, care este alcătuită din gânduri, sentimente, percepții, amintiri, atitudini, viziuni, reprezentări despre propriul sine, cât și despre ceilalți. Această unicitate a minții umane face posibilă crearea de noi perspective de acțiune în contextul în care trăiește ființa umană. Nu ar fi posibil ca să existe o diferențiere între oameni, între individualitățile lor, dacă nu ar exista această posibilitate de a fi unici prin felul nostru de a fi în această lume. Tiparele după care acționăm în lume favorizează și modelează propria noastră conduită, cât și transmite altor minți informație despre noi ca ființe umane. „Analiza personală poate fi considerată o activitate în sine, dar și o etapă în dezvoltarea personală” [2, p.21]. Mintea asigură un proces relațional de acțiune în care energia și informația despre noi se transmit altor minți în acest circuit semiotic din lume. Astfel, ajungem să schimbăm tot felul de semnale unii cu alții, simboluri în formă verbală și nonverbală, în formă vizuală, cât și postura, gestica, tonalitatea vocii, totul este transmis și interpretat de ceilalți pentru a fi supus procesului de înțelegere în această realitate obiectivă, dar și subiectivă în mare parte. Relațiile pe care le construim cu ceilalți reprezintă modul în care împărtășim fluxul de energie și informație, tocmai această împărtășire modelează parțial sau total felul în care este reglat fluxul de informație și energie în univers din perspectiva relațiilor umane. Calitatea relațiilor cu ceilalți reprezintă un indiciu al calității propriului univers mental, al înțelegerii și raportării adecvate la propriul sine. Această raportare ar trebui să

fie firească și autentică din toate punctele de vedere. Deseori, presiunile care survin din partea societății, implicit a comportamentului celorlalți, ne influențează propria lume interioară, respectiv propria dinamică a universului interior. „Cumva, în moduri ce urmează a fi descoperite, proprietatea fizică a activării neuronilor duce la crearea experienței subiective" [3, p.30]. Această dinamică ar trebui să fie una pozitivă și constructivă, chiar dacă intervin un șir de impedimente care împiedică o bună funcționare a acestui univers interior uman. Este foarte important de stabilit că mințile noastre sunt create în relații, incluzând aici și relația cu noi înșine.

Semnificația faptului de a fi uman se datorează, în mare măsură, aspectului care determină calitatea minții umane de a fi receptivă la nevoile propriului sine, în egală măsură și la nevoile celorlalți. Atunci când vorbim de lumea noastră interioară ne referim la o realitate care nu poate fi cuantificabilă în termeni absoluți. Realitatea subiectivă a ființei umane ține de semnificații, ori ne întrebăm în acest sens – cum am putea măsura semnificația? Cum am putea atribui o valoare numerică unui sentiment sau unei intenții? În același registru al abordării, ne întrebăm cum am putea cuantifica sentimentul conectării cu celălalt, sentimentul de a ne simți bine, atunci când ne raportăm la universul subiectiv al celuilalt? Ajungem la concluzia că în cazul aprecierii lumii interioare umane nu putem vorbi de o măsură cuantificabilă în factori numerici, adică cantitativi, dar în factori calitativi. Este foarte important ca să ne putem dezvolta capacitatea de a observa mintea umană, respectiv să ne putem modela fluxul de energie și informație care vine atât din dinamica propriilor gânduri, cât și din exterior.

Referințe:

1. HAWKIN, J. *1000 de creieri. O nouă teorie a inteligenței.* Trad. Dan CRĂCIUN. București: Publica, 2022.
2. IONESCU, D. *Analiză și dezvoltare personală.* Iași: Polirom, 2020.
3. SIEGEL, D.J. *Mind Mindsight. Noua știință a transformării personale.* Trad. Mugur BUTUZA. București: Herald, 2010.

Articol elaborat în cadrul Proiectului Programului de Stat: „Abordarea epistemologică a dezvoltării personale și a educației pentru societate: de la strategiile transdisciplinare la finalitățile pragmatice ale societății actuale din Republica Moldova, proiect înscris în Registrul de stat din sfera științei și inovării". Cifrul: 20.80009.1606.08.